

חומרים חוקיים המשמשים כתחליפי סם

1. מזה שנים השוק העולמי והישראלי מוצפים בחומרים חוקיים וצמחי רעל, המשמשים כתחליפים לסמים האסורים עפ"י חוק. לחלק מחומרים אלו השפעות פסיכואקטיביות, הדומות להשפעותיהם של סמים לא חוקיים והם עלולים להיות מסוכנים לשימוש, למרות היותם חוקיים.
2. המוטיבציה להפיץ חומרים כאלה כתחליפי סם היא כלכלית וקהל היעד הוא בעיקר אוכלוסייה שנרתעת משימוש בסמים בשל ההיבט החוקי. **האוכלוסייה החשופה ביותר** לשימוש בחומרים אלה היא **אוכלוסיית הצעירים ובני הנוער**.
3. לשימוש בחומרים אלה השלכות שליליות מרחיקות לכת שכן השימוש בהם מגביר את הסיכוי של המשתמשים, שכבר חצו את מחסום השימוש בחומרים המשנים את מצב התודעה, לעבור לצריכת סמים בלתי חוקיים.
- לציין כי פעמים רבות אלה שעברו את המחסום, והחלו לצרוך סמים לא חוקיים, ינסו את החומרים החוקיים רק אם אלו יספקו להם השפעות חזקות כמו "הדבר האמיתי".
4. מדובר במגוון רחב של חומרים שאת רובם לא ניתן לכלול בפקודת הסמים הן משום שחלקם נמצא בשימוש יומיומי וזמין לכל דורש והן משום שהרחבה מוגזמת של רשימת הסמים הנכללים בפקודה עלולה לעקר אותה מתוכן.

5. סיכונים הטמונים בשימוש בתחליפי הסם

ההשפעות של חומרים אלה עלולות להיות מסוכנות ביותר בשל מספר גורמים:

- הסיכון הקיים בעצם השימוש בחומרים עצמם.
- צריכתם בערבוב עם חומרים נוספים, אלכוהול ותרופות.
- מינונים לא ידועים שיכולים להיות קטלניים, תהליכי ייצור פיראטיים במעבדות בלתי חוקיות והעדר פיקוח על תהליכי הייצור (כדוגמת סמים סינטטיים למיניהם).
- צורת השימוש בחומרים שיכולה להוות סיכון, כמו: חנק וכו'.
- סביבת נטילת החומר שיכולה להוות סכנה, כמו נפילה ממקום גבוה וכו'.

6. דוגמאות לחומרים חוקיים בעלי השפעות פסיכואקטיביות:

סמי מועדון - קטמין , המכונה בפי המשתמשים גם "K", "ויטמין K" ו "ספיישל K" הינו חומר הרדמה ואילחוש המשמש בעיקר לצרכים ווטרינריים. החומר, אשר אינו מופיע כיום בפקודת הסמים הישראלית, מנוצל לרעה ע"י משתמשים בארץ ובעולם בעיקר כסם מועדונים, ומוכר גם כ "סם אונס".

בדומה ל GHB (ROHYPNOL) (המופיעים בפקודת הסמים המסוכנים) נכלל הקטמין בין "סמי אונס" (DATE RAPE DRUG) כיוון שמשמש את התוקפים לצורך ניטרול התנגדות הקורבנות לתקיפה, ומונע מהם לזכור את אשר אירע. דרך פעולה נפוצה במקרים אלו היא החדרת הסם בעורמה לתוך משקה הקורבן, במינונים גבוהים יחסית, המביאים את הקורבן לעירפול חושים. קשה להעריך את היקף התופעה בשל מקרים רבים של חוסר מודעות הקורבן לאירוע, והקושי לאתר סימני שימוש.

קטמין

חומרים נדיפים – גזים או נוזלים, הנצרכים בשאיפה וגורמים להשפעות הזיוניות. נחלקים לארבע קבוצות עיקריות ע"פ החומר הפעיל בהם:

ט ממיסים אורגניים – דבקס, מסירי צבע המכילים אצטון, טיפקס, בנזין, נפט, סולר, טונר וספריי לשיער.

ט ניטריטים נדיפים – מופיעים בצורת נוזל בבקבוקים קטנים אטומיים או באמפולות. אופן השימוש ע"י פתיחת הבקבוק ושאיפת האדים הנפלטים. כאשר פותחים את הבקבוקים נשמע קול ניפוץ ומכאן נגזר כינוי החומר "פופרס".

ט גזים למיניהם - חומר נוסף המשתייך לקבוצת הנדיפים הוא גז המזגנים פריאון הנצרך בשאיפה מתוך בלון לאחר שנשאב מתוך מנוע המזגן.

גרסאות צמחיות / טבעיות לסמים בלתי חוקיים, כדוגמת XTA , HERBAL ,

ECSTAZY, ליקוויד אנרגי ואקספלור לאקסטזי, באזו למריחואנה וכו'.

צמחי רעל וצמחים בעלי השפעה על מצב התודעה –

השימוש בצמחים אלה גדלים בר במקומות שונים בעולם וגם בארץ. השימוש בהם במינונים שונים יכול לגרום להזיות, עוויתות, איבוד התמצאות במרחב ואף לחוסר הכרה ולמוות במקרים קיצוניים. דוגמאות לצמחים

כאלה: דטורה, אפדרה, קיקיון, שיכרון, פטריות הזיה, סלוויר **סלוויה דיווונורום** השפעות הזיוניות המזכירות השפעת ל.ס.ד וכו'.

2ci – חומר זה מופיע בארץ בצורת קפסולות. הוא שייך למשפחת הפנטילאמינים אליה משתייך גם האקסטזי, אך נגזרת אמפטמין זו אינה בפקודת הסמים. הקפסולה נצרכת בבליעה, והשפעת החומר חלה לאחר 45 עד 75 דקות. ההשפעה אורכת בין 5 ל-8 שעות. בשל הזמן הארוך יחסית בין נטילתו לבין ההשפעה, משתמשים חדשים עלולים לצרוך מנות נוספות או סם אחר, ולהסתכן בהרעלה או אפילו מנת יתר. השפעותיו כוללות הרגשת אמפטיה לסביבה (כמו אקסטזי), הזיות ותנודות במצב הרוח.

שילוב של 2-ci עם אלכוהול, קפאין או סמים אחרים יגרום לתופעות לוואי כמו בחילות, הקאות והתכווצויות שרירים.

כיוון שחומר זה חדש בשוק העולמי, עדיין אין מחקרים מדעיים בנוגע להתמכרות או השפעות פסיכולוגיות אך

נראה כי בדומה לאקסטזי הסיכויים להתמכרות מועטים.

המצב החוקי- בארה"ב ה- 2-ci אינו בפקודת הסמים ולפיכך אינו תחת פיקוח. בבלגיה, גרמניה, פינלנד, אנגליה, אוסטרליה, דנמרק הוא אינו חוקי. ביוון, אירלנד ושבדיה הוא נמצא תחת פיקוח ואסור להחזקה

BZP - (בנזיל פיפרזין)

חומר זה מופיע בארץ בצורת קפסולה, או מומס לתוך נוזל (ליקוויד, ליקוויד אנרגי), המופיע בתוך מיכל פלסטיק דמוי מבחנה. על המבחנה מצוין כי מדובר בתוסף תזונה ותמצית צמחים.

זהו חומר ממריץ המופץ כתחליף לאקסטזי אך אינו פופולרי כמוהו כיוון שיש לו יותר תופעות לוואי (לחץ דם גבוה, אישונים מורחבים, חרדות, סחרחורות ונדודי שינה). השפעתו אורכת כ-6 עד 8 שעות, וכוללת מעבר לתחושת העירנות הזיות ואופוריה. הניצול לרעה של חומר זה נפוץ בעיקר בסצינת המועדונים בארץ. בדומה לסמים ממריצים אחרים מקבוצת ה"אמפטמינים" גורם החומר לשחרור המעבירים העצביים דופאמין ונוראפינפרין המשפיעים על פעילות המוח ומערכת העצבים.

נער ששתה מנוזל ה"ליקוויד" אושפז במצב קשה בבי"ח לאחר שהרגיש קשיים בנשימה, נמצא כי רמות המלחים בגופו היו כשליש מרמת המינימום הדרושה לחיים. רמות כאלה עלולות לגרום להפרעות קשות בקצב הלב ולמוות פתאומי. הפיכתו ללא חוקי בעייתית כיוון שהוא מרכיב עיקרי בתרופות שונות לטיפול בדיכאונות, חרדות והיפראקטיביות. החומר מיוצר באופן חוקי בהודו, ומיוצא לאירופה ולארה"ב תחת פיקוח מחמיר ובחסות חברות כימיקלים. המצב החוקי- בארה"ב החומר אסור עפ"י פקודת הסמים, בשאר הארצות כגון

אוסטרליה, יוון, ניו-זילנד, שבדיה ועוד ה-bzp נמצא תחת פיקוח, ואסור להחזקה.

Combination BZP-TFMFP tablets seized by DEA Sioux City, Iowa Resident Office

■ **Dihydro-LSD** - מופיע כריבועי ל.ס.ד רגילים, שייך למשפחת הל.ס.ד אך אינו נמצא בפקודת הסמים הישראלית, וכשלעצמו אינו נכלל בחוק של אף מדינה (אלא אם כן החוק כולל באופן אוטומטי את כל נגזרות המשפחה).

לחומר השפעות כמו ל-ל.ס.ד המוכר אך הוא חלש פי 25 ממנו.

בשונה ממדינות אחרות, ציוד המעבדה האנליטית במז"פ משטרת ישראל ערוך לזהות חומר זה, בעוד שבמקומות אחרים לא ניתן כלל לזהות כי מדובר בנגזרת חלשה של הל.ס.ד. והתוצאה שמתקבלת היא "שלילי לסם".

■ **מוצרים נוספים הנמכרים ב"פיצוציות":**

- (1) **צונמי** - מבחנות צבעוניות המכילות נוזל אדום. בבדיקת המעבדה האנליטית נראה כי הנוזל הנו מיץ פטל מהול יחד עם קפאין.
- (2) **קפסולות THC FREE** - קפסולות הנמכרות ב"פיצוציות". בבדיקת המעבדה האנליטית נראה כי הן מכילות חומרים צמחיים כגון חסה.
- (3) **סיגריות CANNABIS FREE** - סיגריות הנמכרות ב"פיצוציות" בקופסאות שחורות עליהן מוטבע עלה הקאנביס. בבדיקת המעבדה האנליטית הסיגריות לא הכילו סם, כי אם חומרים צמחיים בלבד.
- (4) **LOVLEY** - בבדיקת מעבדה נמצא כי ה-lovley מכיל חומר הנקרא פנפלורמין. חומר זה אינו מופיע בפקודת הסמים אך ישנה הגבלה של משרד הבריאות על ייבואו.